

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՀՀ ԴԵՍՊԱՆ ՀԱՄԼԵԹ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻ ՀԵՏ

Posted on March 30, 2014 by Keghart

Category: [Opinions](#)

հիւպատոսութիւն մը: Սակայն քաղաքական իրադրութիւնը փոխուեցաւ, Հայաստանը դարձաւ խորհրդային, ինչ չթողեց որ դիւանագիտական յարաբերութիւնները բնականոն ձեւով զարգանան երկու երկիրներուն միջեւ: Սակայն մինչեւ 1930 թուականը, Պուլքէշի մէջ գործեց Հայաստանի պատուաւոր հիւպատոսութիւնը եւ հիւպատոս Յարութիւն Խնդիրեանը փախստական հայերուն թուղթերը կը կարգաւորէր: Եկեղեցւոյ, Հայոց Միութեան արխիւներուն մէջ պահպանուած են այդ մասին վկայականներ եւ գրութիւններ:

Վերջին 20 տարիներու ընթացքին, մենք այս երկրին հետ կ'աշխատինք որ հնարաւորինս լաւ համագործակցութիւն ծաւալենք բոլոր ոլորտներուն մէջ: Թէ՛ երկկողմ, թէ՛ եւրոպական գետնի վրայ, թէ՛ Սեւծովեան շրջանակներու ծիրին մէջ կը զարգանան երկխօսութիւն, տնտեսական, կրթական, մարդկային կապեր: Տեղի են ունեցած բարձր մակարդակով փոխայցեր, ստորագրուած են մի քանի տասնեակ պայմանագրեր: Անցեալ տարուան մէջ անցակուեց 4րդ միջկառավարական տնտեսական ժողովը, Ռումանիոյ եւ Հայաստանի 7 քաղաքներ եղբայրութեան պայմանագիրներ կնքեցին:

Պուլքէշի ու Երեւանի միջեւ անցեալ տարի ստորագրուեցաւ համագործակցութեան «Մտադրութիւններու Յուշագիր»: 5-6 քաղաք եւս կը սպասեն որ եղբայրանան իրար հետ: Այս բոլոր քաղաքներուն մէջ հայկական ներկայութիւն եղած է ու կայ մինչեւ այսօր: Որոշ քաղաքներ հիմնուած են հայերու կողմէ, ինչպէս Թրանսիլվանիոյ մէջ Կեռլա (նախկին Արմենոպոլիսը)/Gherla, Կեորկեն/Gheorgheni, Տումպրավէն/Dumbraveni, Ֆրումոասա/Frumoasa Անոնք եղած են ծաղկուն, առեւտրաշատ քաղաքներ, ինչպէս նաեւ հիւսիսային շրջանէն Պոթոշանը/Botosani, Սուչավան/Suceava, Ռոմանը/Roman, Ֆոկշանը/Focsani, որոնց մէջ զօրաւոր է հայոց պատմական ներկայութիւնը:

Անցեալ տարուան Հոկտեմբերի վերջին, կազմակերպեցինք միջազգային գիտաժողով Պուլքէշի/Bucuresti մէջ: Աշխարհի տարբեր երկիրներէն գիտնականներ ժամանեցին եւ զեկուցումներ կարդացին ռումանահայոց վիթխարի մշակութային ժառանգութեան մասին: Մենք 2015 թուականի համար կը պատրաստենք մեծ ցուցահանդէս մը որ պետք է կազմակերպուի Ռումանիոյ պատմութեան Ազգային թանգարանին մէջ: Անցեալ տարի, երկու երկիրներու Գիտութիւններու Ակադեմիաներուն միջեւ ստորագրուեցաւ համաձայնագիր եւ վերահաստատուեցաւ հայերէն լեզուի դասաւանդումը Պուլքէշի համալսարանին մէջ: Պուլքէշի ու Երեւանի համալսարաններուն միջեւ դարձեալ համաձայնագիր ստորագրուեցաւ: Պայմանագիրը հնարաւորութիւն կու տայ ուսումնասիրել այն հսկայական նիւթը որ կայ:

Ռումանական կեանքի բոլոր ոլորտներուն մէջ հայոց ներկայութիւնը զօրաւոր է: Դարեր ի վեր, այս երկրին կառուցման եւ զարգացման մէջ հայերը մասնակցած են ռումեն ժողովուրդին հետ ուս-ուսի: Մեծ պատմաբան Նիքոլայ Եորկան կ'ըսէր որ Մոլտովան/Moldova հիմնուեցաւ առեւտուրի շնորհիւ: Քանի որ առեւտուրը հայերուն ձեռքն էր, կարելի է ըսել որ հայերը Մոլտովայի հայրերն էին: Կ'արժէ աշխարհին ցոյց տալ այդ հարստութիւնը, որ կուտակուած է դարերու ընթացքին եւ հոգիին մեծութիւնը ու հանդուրժողականութիւնը ռումեն ժողովուրդին, որ ընդունեց հայերուն եւ անոնք գտան իրենց 2րդ հայրենիքը: Այս համայնքը ունի բացառիկ պատմութիւն:

ՀԱՐՏՈՒՄ.- Ռումանիոյ քաղաքական եւ ազգային իրականութեան մէջ ունինք երկու

Կարելոր դեմքեր՝ Վարուժան Ոսկանեան եւ Վարուժան Փամպուլքճեան, որոնք առանցքային դեր կը խաղան երկրին կեանքին մէջ: Կարո՞ղ էք աւելի մանրամասնել:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Ռուսական համայնքը պատմութեան ընթացքին ունեցած է շատ կարելոր դեմքեր: Հայոց Եպիսկոպոսական աթոռ հաստատուած է 1401-էն ի վեր: 18-19րդ դարերուն մանաւանդ Թրանսիլվանիոյ մէջ կը գործէին հայկական հզօր Առեւտրական ընկերութիւններ: Մանաւանդ Ա. Աշխարհամարտին եւ անկէ ետք հիմնուած եւ զօրացած են աշխարհիկ հաստատութիւններ, զորօրինակ Հայոց Միութիւնը, որ ղեկավարած են ռումբն կառավարութեան ազդեցիկ հայ անդամներ: Մինչեւ 1944-1945 թ.թ., երբ այստեղ հաստատուեցաւ համայնավար վարչակարգը՝ համայնքը բաւականին հզօր կառուցուածք ուներ, որուն մէջ հայկական բոլոր աւանդական կուսակցութիւնները կային. Հ.Բ.Ը.Մ. եւ միւսները, որոնք աշխոյժ գործունեութիւն կը ծաւալէին:

1989 թ.ի Ռուսական Յեղափոխութենէն յետոյ, Հայոց Միութիւնը վերականգնեցաւ: Անոր ղեկավար նշանակուեցաւ երիասարդ եւ տաղանդաւոր Վարուժան Ոսկանեան: Համայնքը զարթօնք ապրեցաւ այս 20 տարիներու ընթացքին: Ազատութեան պայմաններուն մէջ մարդիկ սկսան աշխատիլ եւ բացայայտել իրենց տաղանդները՝ ինչպէս՝ Վարուժան Ոսկանեան, որ Խորհրդարանի անդամ էր, այժմ Ծերակուտական եւ կառավարութեան բազմիցս նախարար: Միւս կողմէ, Վարուժան Փամպուլքճեան, որ Խորհրդարանէն ներս կը ներկայացնէ Հայոց Միութիւնը եւ որպէս Խորհրդարանի Ստորին Պալատի անդամ, կը ղեկավարէ փոքրամասնութիւններու խմբակցութիւնը (ան միշտ ղեկավարուած է հայերու կողմէ, նախապէս՝ Վարուժան Ոսկանեանի, իսկ այսօր Վարուժան Փամպուլքճեանի): Իր այս դիրքով այսօր Փամպուլքճեան բաւականին ազդեցիկ դեմք է Ռուսանիոյ քաղաքական կեանքին մէջ: Վարուժան Փամպուլքճեան ոչ միայն քաղաքական գործիչ է, այլեւ բարձր տեխնոլոգիաներու շատ լաւ մասնագետ, եւ կառավարական օրէնսդրական փաթեթներու նախագիծերու հեղինակը ինքն է: Այդ մասնագիտական յատկութիւնները օգտակար դարձած են Ռուսանիոյ տնտեսական զարգացման համար:

Վարուժան Ոսկանեան նաեւ Ազատականներու շրջանին մէջ երեւելի դեմքերէն մէկն է ու երկու կառավարութիւններու մէջ նախարարի կարելոր պաշտօններ ստանձնած է, ինչպէս ֆինանսներու եւ էքոնոմիքայի ազդեցիկ պաշտօնները:

Որպէս տաղանդաւոր գրող եւ վիպագիր, Վարուժան Ոսկանեանի հրատարակած «Շշուկներու Մատեան»ը անմիջապէս դարձաւ ռուսական գրականութեան լաւագոյն գործերէն մէկը: Հայոց ցեղասպանութեան եւ հայ տարագիրներու մասին գեղարուեստական մեծ ուժով ու փաստական ճշգրտութեամբ պատմող այդ ցնցող վեպը 2009 թ.ին, հրատարակուելէն յետոյ, 2011 թ.ին սպանացիք զայն թարգմանեցին ու հրատարակեցին, մեծ արձագանգներու արժանանալով Լատինական աշխարհին մէջ: Անոր յաջորդեց իտալերէն հրատարակութիւնը, ֆրանսերէն, գերմաներէն, պոլկարերէն, շուետերէն հրատարակութիւնները: 2012 թ.ին հայերէն հրատարակուեցաւ, թարգմանուեցաւ՝ այժմ անստրալաբնակ ռուսահայ Սարգիս Սելեանի կողմէ, հեղինակի միջամտութեամբ, որ դարձաւ վեպին երկրորդ բնագիրը...: Թարգմանուած է նաեւ եբրայերէնի եւ շատ մեծ գնահատանքի արժանացած է Իսրայելի մէջ: Վեպը ներկայացուած է նաեւ Նոպելեան մրցանակի: Կը շարունակուի վեպին չեխերէն, հունգարերէն եւ այլ լեզուներով

